

UČEBNÍ OSNOVY

Vzdělávací oblast: **Člověk a svět práce**
Vyučovací předmět: **Pracovní činnosti**

Charakteristika předmětu

V předmětech Pracovní činnosti a Praktické činnosti je realizován obsah vzdělávací oblasti **Člověk a svět práce**.

Oblast **Člověk a svět práce** postihuje široké spektrum pracovních činností a technologií, vede žáky k získání základních uživatelských dovedností v různých oborech lidské činnosti a přispívá k vytváření životní a profesní orientace žáků.

Koncepce vzdělávací oblasti Člověk a svět práce vychází z konkrétních životních situací, v nichž žáci přicházejí do přímého kontaktu s lidskou činností a technikou v jejich rozmanitých podobách a širších souvislostech.

Vzdělávací oblast Člověk a svět práce se cíleně zaměřuje na praktické pracovní dovednosti a návyky a doplňuje celé základní vzdělání o důležitou složku nezbytnou pro uplatnění člověka v dalším životě a ve společnosti. Tím se odlišuje od ostatních vzdělávacích oblastí a je jejich určitou protiváhou. Je založena na tvůrčí myšlenkové spoluúčasti žáků.

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru **Člověk a svět práce** je v RVP ZV rozdělen na 1. stupni na čtyři tematické okruhy: *Práce s drobným materiálem, Konstrukční činnosti, Pěstitelské práce, Příprava pokrmů*, které jsou pro školu povinné. Na 2. stupni je rozdělen na osm tematických okruhů: *Práce s technickými materiály, Design a konstruování, Pěstitelské práce a chovatelství, Provoz a údržba domácnosti, Příprava pokrmů, Práce s laboratorní technikou, Využití digitálních technologií, Svět práce*.

Žáci se učí pracovat s různými materiály a osvojují si základní pracovní dovednosti a návyky. Učí se plánovat, organizovat a hodnotit pracovní činnost samostatně i v týmu. Ve všech tematických okruzích jsou žáci soustavně vedeni k dodržování zásad bezpečnosti a hygieny při práci. V závislosti na věku žáků se postupně buduje systém, který žákům poskytuje důležité informace ze sféry výkonu práce a pomáhá jim při odpovědném rozhodování o dalším profesním zaměření.

Digitální technologie na 1.stupni umožňují rozšíření současného vzdělávacího obsahu a jeho propojení s reálným světem žáků. Při pracovních činnostech lze vhodně využít nové technologie jako 3D tiskárny, nebo programovatelné stavebnice, které hotovým výrobkům dodávají nový, funkční rozměr.

Žáci na 2.stupni využívají různé digitální technologie a digitální zdroje při volbě budoucího povolání, profesní přípravě či při sebehodnocení a sebezprezentaci. Speciálním nástrojem kariérového rozvoje žáka je jeho osobní portfolio dovedností, zkušeností, zájmů a úspěchů, které si sestavuje v digitální

podobě. V rozšiřujícím tematickém okruhu si žáci osvojují práci s digitálními technologiemi, které pomáhají při spolupráci a komunikaci v týmu, při organizaci času a při řešení běžných pracovních úkolů a projektů.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v oblasti směřuje k:

- pozitivnímu vztahu k práci a k odpovědnosti za kvalitu svých i společných výsledků práce
- osvojení základních pracovních dovedností a návyků z různých pracovních oblastí, k organizaci a plánování práce a k používání vhodných nástrojů, náradí a pomůcek při práci i v běžném životě
- vytrvalosti a soustavnosti při plnění zadaných úkolů, k uplatňování tvořivosti a vlastních nápadů při pracovní činnosti a k vynakládání úsilí na dosažení kvalitního výsledku
- poznání, že technika jako významná součást lidské kultury je vždy úzce spojena s pracovní činností člověka
- autentickému a objektivnímu poznávání okolního světa, k potřebné sebedůvěře, k novému postoji a hodnotám ve vztahu k práci člověka, technice a životnímu prostředí
- chápání práce a pracovní činnosti jako příležitosti k seberealizaci, sebeaktualizaci a k rozvíjení podnikatelského myšlení
- orientaci v různých oborech lidské činnosti, formách fyzické a duševní práce a osvojení potřebných poznatků a dovedností významných pro možnost uplatnění, pro volbu vlastního profesního zaměření a pro další životní a profesní orientaci

1. Společné výchovné a vzdělávací strategie k rozvoji klíčových kompetencí

Vyučující předmětu používají postupy, metody a formy práce vedoucí k utváření a rozvoji klíčových kompetencí tak, aby:

Kompetence k učení:

- učitel stanoví postup a výsledek práce; tím vede žáka k plánování, organizování a řízení vlastní práce;
- učitel při zhotovování výrobků důsledně vyžaduje užívání technické dokumentace; tím se žák učí operovat s obecně užívanými termíny, znaky a symboly;
- učitel nabízí různé zdroje informací (internet, tisk, odborné časopisy, ...); tím vede žáka k vyhledávání a třídění informací, na základě jejich pochopení je žák dokáže efektivně využívat v procesu učení a v praktickém životě;

Kompetence k řešení problémů:

- učitel zadává úkoly způsobem, který umožňuje volbu různých postupů; tím vede žáka k volbě vhodných řešení na základě logického myšlení a k uplatňování vlastních nápadů;
- učitel poskytuje žákům dostatek potřebných informací, vede diskusi žáků při řešení problémů; tím učí žáka získané informace použít a vhodným způsobem řešit konkrétní situaci;

Kompetence komunikativní:

- učitel umožňuje žákům navrhovat různé pracovní postupy, žáci o nich diskutují a vhodně argumentují; tím je žák veden k tomu, aby dokázal obhájit a popsat svůj pracovní postup, uměl ho vysvětlit ostatním;
- učitel vede žáky k užívání správné terminologie a vyjadřování myšlenek v logickém sledu; tím si žák rozšiřuje slovní zásobu hlavně v oblasti pracovních nástrojů, náradí a pomůcek, učí se určit postup práce;
- učitel průběžně seznamuje žáky s potřebnými texty, seznamuje je se způsobem „čtení“ technických výkresů; tím umožňuje žákovi porozumět různým typům textů, schematickým náčrtům a technickým výkresům;

Kompetence sociální a personální:

- učitel vede žáky k aktivní vzájemné spolupráci; žák chápe potřebu efektivně spolupracovat;
- učitel pomáhá v případě potřeby žákům; tím vede žáka k respektování různých postupů a hledisek, žák si z nich dokáže vzít ponaučení, umí poskytnout spolužákům pomoc;
- učitel objektivně a výstižně hodnotí práci skupiny (i jednotlivých členů), umožňuje žákům zažít úspěch; žák je veden k tomu, aby ocenil práci a zkušenosti druhých;

Kompetence občanské:

- učitel důsledně vyžaduje dodržování pracovních řádů odborných pracoven; tím je žák veden k respektování svých práv a povinností, k chápání základních principů, na nichž spočívají společenské normy a zákony;
- učitel informuje žáky o problémech životního prostředí, umožňuje dávat jevy do vzájemných vztahů; žák se tím učí chápat základní ekologické souvislosti a rozhodovat se v zájmu podpory a ochrany zdraví;
- učitel seznamuje žáky s národními tradicemi; tím vede žáka k respektování našeho kulturního a historického dědictví, žák získává smysl pro kulturu a je zapojován do kulturního dění;

Kompetence pracovní:

- učitel seznámí žáky s bezpečností práce, s řádem odborných pracoven, školních dílen i pozemků; tím vede žáka k dodržování vymezených pravidel, žák si chrání své zdraví i zdraví druhých.;
- učitel důsledně vyžaduje u žáků používání ochranných pracovních prostředků;
- učitel provádí instruktáž, upozorní žáky na nebezpečí vzniku úrazů a dbá na to, aby nástroje a vybavení nebyly poškozené; žák používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a nářadí;

- učitel společně se žáky hodnotí výsledky jejich práce (při plnění konkrétního pracovního úkolu); tím vede žáka k tomu, aby přistupoval k výsledkům své pracovní činnosti z hlediska kvality, hospodárnosti a funkčnosti;
- učitel seznámí žáky se základy podnikání, zdůrazní jeho klady a zápory; žák chápe podstatu, cíl a riziko podnikání; orientuje se v základních aktivitách potřebných k uskutečňování podnikatelského záměru. („Svět práce“).

Kompetence digitální na 1.stupni:

- seznamujeme žáky s výhodami využívání videonávodů při tvorbě vlastních výrobků
- podporujeme žáky při vytvoření videonávodu vlastního výrobku nebo pokrmu
- vedeme žáky k tomu, aby vyhledávali pracovní postupy a návody (příprava pokrmů, péče o rostliny, práce s drobným materiálem, konstrukční činnosti) v doporučených online zdrojích
- motivujeme žáky k zaznamenávání výsledků pozorování přírody a pěstitelských pokusů s využitím digitálních technologií

Kompetence digitální na 2.stupni:

- vedeme žáky k efektivnímu využívání digitálních technologií v souvislosti se světem práce, pracovními činnostmi, výběrem budoucího povolání a vzdělávací dráhy
- motivujeme žáky k využívání digitálních technologií a digitálních zdrojů k učení, osobnostnímu rozvoji, spolupráci a komunikaci v týmu
- prakticky seznamujeme žáky s možnostmi tvorby vlastního digitálního obsahu při realizaci a prezentaci projektů a (týmových) úkolů

2. Tematické okruhy průřezových témat zařazené do předmětu

OSV Osobnostní a sociální výchova

Osobnostní rozvoj

OSV1 Rozvoj schopnosti poznávání: Cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění, cvičení dovednosti zapamatování, řešení problémů, dovednosti pro učení a studium

OSV3 Seberegulace a sebeorganizace: Organizace vlastního času, plánování učení a studia, stanovování osobních cílů a kroků k jejich dosažení

OSV4 Psychohygienu: Dovednosti pro pozitivní naladění mysli a dobrý vztah k sobě samému; dobrá organizace času; hledání pomoci při potížích

Sociální rozvoj

OSV6 Poznávání lidí: Vzájemné poznávání se ve skupině/třídě; chyby při poznávání lidí

OSV7 Mezilidské vztahy: Respektování, podpora, pomoc; vztahy a naše skupina/třída (práce s přirozenou dynamikou dané třídy jako sociální skupiny)

OSV9 Kooperace a kompetice: Rozvoj individuálních dovedností pro kooperaci (seberegulace v situaci nesouhlasu, odporu apod., dovednost odstoupit od vlastního nápadu, dovednost navazovat na druhé a rozvíjet vlastní linku jejich myšlenky, pozitivní myšlení apod.); rozvoj sociálních dovedností pro kooperaci (jasná a respektující komunikace, řešení konfliktů, podřízení se, vedení a organizování práce skupiny);

VMS Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

VMS 2 Objevujeme Evropu a svět: Život Evropanů a styl života v evropských rodinách, životní styl a vzdělávání mladých Evropanů

EV Environmentální výchova

EV2 Základní podmínky života: Voda (vztahy vlastností vody a života, význam vody pro lidské aktivity, ochrana její čistoty, pitná voda ve světě a u nás, způsoby řešení); ovzduší (význam pro život na Zemi, ohrožování ovzduší a klimatické změny, propojenost světa, čistota ovzduší u nás); půda (propojenost složek prostředí, zdroj výživy, ohrožení půdy, rekultivace a situace v okolí, změny v potřebě zemědělské půdy, nové funkce zemědělství v krajině; energie (energie a život, vliv energetických zdrojů na společenský rozvoj, využívání energie, možnosti a způsoby šetření, místní podmínky); přírodní zdroje (zdroje surovinové a energetické, jejich vyčerpatelnost, vlivy na prostředí, principy hospodaření s přírodními zdroji, význam a způsoby získávání a využívání přírodních zdrojů v okolí)

EV3 Lidské aktivity a problémy životního prostředí: Zemědělství a životní prostředí, ekologické zemědělství; průmysl a životní prostředí (průmyslová revoluce a demografický vývoj, vlivy průmyslu na prostředí, zpracovávané materiály a jejich působení, vliv právních a ekonomických nástrojů na vztahy průmyslu k ochraně životního prostředí, průmysl a udržitelný rozvoj společnosti); odpady a hospodaření s odpady (odpady a příroda, principy a způsoby hospodaření s odpady, druhotné suroviny);

EV4 Vztah člověka k prostředí: Naše obec (přírodní zdroje, jejich původ, způsoby využívání a řešení odpadového hospodářství, zajišťování ochrany životního prostředí v obci – instituce, nevládní organizace, lidé); náš životní styl (spotřeba věcí, energie, odpady, způsoby jednání a vlivy na prostředí); aktuální (lokální) ekologický problém (příklad problému, jeho příčina, důsledky, souvislosti, možnosti a způsoby řešení, hodnocení, vlastní názor, jeho zdůvodňování a prezentace); prostředí a zdraví (rozmanitost vlivů prostředí na zdraví, jejich komplexní a synergické působení, možnosti a způsoby ochrany zdraví);

MV Mediální výchova

MV1 Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení: Pěstování kritického přístupu ke zpravodajství a reklamě; hledání rozdílu mezi informativním, zábavním a reklamním sdělením; chápání podstaty mediálního sdělení, objasňování jeho cílů a pravidel; identifikování základních orientačních prvků v textu

3. Učební plán předmětu

	1. stupeň						2. stupeň				
ročník	1.	2.	3.	4.	5.	celkem	6.	7.	8.	9.	celkem
Pracovní činnosti	1	1	1	1	1	5	2	2	1	1	6

Zastoupení tematických okruhů ve výuce předmětu Pracovní činnosti na 2. stupni

ročník	6.	7.	8.	9.
Tematické okruhy	Práce s technickými materiály Design a konstruování	Práce s technickými materiály	Práce s technickými materiály Svět práce	Provoz a údržba domácnosti Svět práce
	Pěstitelské práce a chovatelství Práce s laboratorní technikou	Pěstitelské práce a chovatelství	Příprava pokrmů Využití digitálních technologií	Provoz a údržba domácnosti Svět práce

Poznámky k učebnímu plánu

Předmět Pracovní činnosti je vyučován ve skupinách (většinou dívky a chlapci). Výuka probíhá v odborných učebnách – 2 učebny dílen (dřevo a kov), k dispozici je vybavená školní kuchyňka, učebna výtvarné výchovy, v okolí školy rozsáhlý školní pozemek. Žáci také využívají pracovní informatiky s přístupem na Internet.

Na 2. stupni jsou třídy rozděleny do dvou skupin, většinou na chlapce a dívky.